

Rockgruppen Rush rockar respektlöst

”SKRUVA NER DEN DÄR SKITEN!” Det var en stående fras i mina tonår under sent 70-tal och början på 80-talet när mina föräldrar försökte påverka mig i ”rätt” riktning inför vuxenlivet. När jag i vissa fall vägrade sänka volymen hände det till och med att mina annars så opraktiska föräldrar skruvade ur säkringen till mitt rum så att de skulle slippa höra ”skiten”. Att jag gillade smörjan hade inte så stor eller snarare ingen betydelse eftersom all musik som krävde den minsta lilla förstärkare för att framföras var förkastlig i deras öron. Så här i efterhand får man väl ändå hoppas att deras agerande var mot bättre vetande för de kan omöjligt ha satt sig in i musiken som flödade ur mina högtalare. En musik som med större inflytande än någon kan ana förde mig, och många andra i min generation, från vilsna ungdomsår till en vuxen människa. Jag lyssnade och lyssnar fortfarande med mycket stor behållning på den kanadensiska rockgruppen Rush!

Rush bildades i Toronto 1969 där de inledningsvis på lokala småklubbar spelade covers på låtar av grupper som Led Zeppelin och The Who blandat med eget material. Bandet bestod då av basisten och sångaren Geddy Lee, gitarristen Alex Lifeson och trummisen John Rutsey. Samarbetet dem emellan mynnade ut i debutplattan med just namnet Rush som släpptes 1974. Bandmedlemmarna var då något år äldre än 20 och det tog dem alltså mer än fem år av ansträngningar för att få det första skivkontraktet. Strax därefter lämnade John Rutsey bandet på grund av sjukdom och ny trummis blev istället Neil Peart. De tre har sedan hållit ihop genom åren och än idag, trettiofyra år och ett tjugotal plattor senare, gör de fortfarande musik i hårdrocksformat som får deras anhängare att rysa av välbehag. Bara det en prestation i sig!

Recensenterna har dock aldrig varit lika imponerade och en skiva med Rush får sällan eller aldrig mer än medelmåttlig utdelning när proffstyckarna har sagt sitt. Det betyder dock inte att den kommersiella framgången för bandet har uteblivit. Genom åren har Rush sålt fler än 35 miljoner skivor trots att de aldrig någonsin har haft en egentlig radio- eller videohit. Jag själv som har följt bandet i nästan 30 år har bara hört Rush på svensk radio en enda gång. Det var vid ett tillfälle våren 1994 när jag i mitt yrke som polis hörde delar av det instrumentala mästerverket La Villa Strangiato i polisbilen. Då förenades plötsligt det bästa av två världar för mig som är mitt yrke och min fascination över Rush. Musiken bröts dock av nyheter och jag kom åter snabbt tillbaka till enbart den ena verkligheten.

I en undersökning för några år sedan där man jämförde antalet skivor som har blivit platina slås Rush bland rockgrupper i världen bara av de inte helt okända konstellationerna Beatles och Rolling Stones. Rush och Kiss delar tredjeplatsen! Det är nog fakta som inte så många känner till och hur många har egentligen över huvud taget hört talas om Rush? Jo, åtminstone alla vi fler än 12 000 som såg Rush under ett framträdande i ett så gott som slutsålt Globen den 29 september 2004. Dessförinnan hade de gjort ett femtontal spelningar runt om i Europa på liknande arenor och inför motsvarande storlek på publiken. Sen kan man ju även ta med de 150 000 (!) människorna som såg de tre spelningarna i Brasilien hösten 2002 och alla andra som sett Rush live i exempelvis Nordamerika där de turnerar flitigt i slutsålda arenor.

Rush lever sitt eget liv en bit vid sidan om den kommersiella musikvärlden. Inte många svenskar utanför Rush-sfären känner över huvud taget till bandet och ännu färre att de under 2004 var på Sverigebesök och spelade i Globen. Den begivenheten föregicks i vanlig ordning av några få små tidningsannonser och lite affischer uppsatta här och där. Konserten omnämndes sedan plikttroget i efterhand med några få rader i våra större dags- och kvällstidningar där Rush för övrigt fick förhållandevis bra recensioner för en gångs skull! I övrigt har det varit tyst och märk då väl att det inte var många platser som gapade tomma i Sveriges största inomhusarena. Jämför det med den uppmärksamheten andra band får eller varför inte idrottsevenemang inför samma storlek på publiken. Då förstår du att Rush säljer sina skivor och konsertbiljetter genom endast bra musik och inte genom ett utarbetat marknadsföringskoncept med våld och dödsfall som rättesnören i likhet med många andra hårdrocksband. (På scenen har Rush förresten de senaste åren som rekvisita haft ett par torktumlare, en godisautomat och några mjukdjur.) Rush anpassar inte heller sina låtar för radiospelande med återkommande refränger i treminuterslängder och med texter som får ett gurglande nyfött barn att framstå som en professor. Rush har aldrig och kommer aldrig att sänka sig till den nivån.

Rush spelar istället en melodiös och synnerligen intelligent hårdrock med ursprunglig musikalisk dominans av gitarr och trummor. Genom åren har även andra instrument som till exempel synt och diverse delar till trumsetet tillkommit. Ett trumset som numera skulle få en dansbandstrummis att gå vilse i slagverket bland cymbaler och pukor. Rush har vandrat genom musikaliska stadier som skulle kunna liknas vid symfonirock, syntrock, metal och progressiv rock till att på senare år försöka sluta cirkeln och återkomma till en modern tappning av rötterna i 70-talets klassiska hårdrock. Rush har således inte fastnat i den välkända fällan med att försöka återupprepa framgången med den senaste plattan utan de har hela tiden velat gå vidare med sin musik. Vissa förändringar har den trogna publiken av fans inledningsvis haft svårt för att acceptera men efter att de har lyssnat på de nya spåren ett par gånger blir de oftast återigen lika hänfödda som tidigare. Samtidigt har nya fans fastnat i "Rush-träsket" och därigenom har skaran som lyssnar på Rush bara ökat och ökat. Det är en egenskap hos Rush som få eller inga andra band besitter.

En platta med Rush kräver att lyssnaren engagerar sig i musiken och det är ingen musik som fastnar efter första spelningen. När man väl har kommit över tröskeln går det dock inte att sluta lyssna. Låtarna är oftast åtminstone fem till sex minuter långa. Under "symfonirockstiden", där konceptskivorna 2112 och Hemispheres som släpptes 1976 respektive 1978 utgör höjdpunkterna, kunde låtarna sträcka sig uppemot 20 minuter. På den tiden handlade många av Rush låtar om samhällskritiska framtidsvisioner med inslag av science fiction och rymdäventyr. Därefter har budskapet i texterna mer rakt på sak utgjort samhällskritik och under 80-talet i synnerhet kritik mot kommunistiska diktaturer. Det förekommer även texter om mänskliga rättigheter och olika grupper, exempelvis homosexuellas, utsatthet. Vidare handlar texterna i vissa fall om slumpens inverkan på våra liv och vad som kan åstadkommas med envishet och rätt vilja. Allting så långt ifrån texter som "yummy yummy yummy, I'm in love with my tummy" man kan komma.

Faktum är att Rush förutom många prestigefyllda priser för sin musik även har fått utmärkelser för just enbart texterna till musiken. Texter som trummisen Neil Peart skriver och det för övrigt en talang som han har utvecklat från att ha varit en ”High School drop out” till att numera förutom låttexter även skriva lovordade böcker. Trots framgången med texterna har Rush även gjort ett flertal långa instrumentala låtar och stycken vilka många tycker utgör stommen i gruppens musik. Tidigare har jag nämnt den instrumentala låten La Villa Strangiato men även låten YYZ är väl värd ett omnämnande i sammanhanget.

Idag är de tre medlemmarna i Rush i 55-årsåldern. Samtliga har genom åren prisats som bland de skickligaste i världen på sina respektive instrument och de borde vara både trötta och utslitna efter ett kringresande turnéliv. Men inte Rush. De turnerade som sagt i Europa 2004 och det var en fortsättning på en turné som inleddes i Nordamerika samma år. En turné som firade de trettio åren som gått sedan gruppens första skiva släpptes.

Nu är det åter dags för Rush att ge sig ut på världens arenor. De släpper plattan Snakes and Arrows den 1 maj och skivan följs upp av en lika stor turné som den som genomfördes för tre år sedan. Tre av femton spelningar i Europa genomförs i Norden där Oslo, Stockholm och Helsingfors får finfrämmande i slutet på oktober.

På scenen ser man att Rush fortfarande älskar det dom gör och glädjen försvinner inte i en sekund under de över tre timmar en konsert brukar vara. Troligtvis har Rush lyckats behålla sin energi genom avhållsamhet från droger, avsaknad av så kallade skandaler och trygga familjeförhållanden. En trygghet som dock försvann för trummisen Neil Peart då både hans fru och enda barn dog inom loppet av några månader 1998 till följd av cancer respektive trafikolycka. Tragedierna medförde ett musikaliskt uppehåll för Rush som grupp och både Geddy Lee och Alex Lifeson passade då på att producera var sitt soloprojekt istället. Neil Peart kurerade sig psykiskt med långa ensamma motorcykelresor över flera kontinenter samtidigt som han skrev böcker om sina upplevelser och tankar. Bandet förenades mot alla odds ett par år senare med ny fräsch musik och en kurerad Neil Peart.

Inom kort släpper alltså Rush ny musik. Det blir förhoppningsvis någon timmes lycka för alla som har tid att sätta sig in i gruppens fantastiska alster. Rush lever vidare trettioåttio år efter att gruppen bildades och vi som upptäcker storheten med Rush blir förhoppningsvis bara fler och fler.

Till sist citerar jag delar av låten Witch Hunt som i sin tur är en del av trilogin Fear. Texten handlar om den stora massan av folk som i vissa fall låter sig styras utan eget kritiskt tänkande under ledning av en diktator. Raderna skulle dock lika gärna kunna vara ett slag i ansiktet på alla dessa recensenter (och även en passning till mina föräldrar) vilka aldrig har tagit sig tid att sätta sig in i den enorma storhet som Rush levererar med sin musik.

...
Quick to judge
Quick to anger
Slow to understand
Ignorance and prejudice
And fear
Walk hand in hand
...

/Gunnar Österdahl ©